

Warszawa, 30 marca 2020 r.

Poziom i struktura minimum socjalnego w IV kwartale 2019 r.

Przedstawiamy szacunki wartości minimum socjalnego - wskaźnika kosztów utrzymania niezamożnych gospodarstw domowych - dla warunków panujących w czwartym kwartale 2019 r. Podstawowym źródłem danych cenowych były notowania udostępnione przez GUS, a w razie ich braku posłużono się rozpoznaniem eksperckim.

Tabela 1. Minimum socjalne: dane za IV kwartał 2019 r., w zł

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	302,46	604,92	842,48	915,34	1152,90	1463,32	285,60	571,21
Mieszkanie:	423,52	614,79	838,59	838,59	1065,53	1292,45	423,52	614,79
- użytkowanie i energia	358,55	534,71	747,39	747,39	949,96	1151,26	358,55	534,71
- wyposażenie	64,97	80,08	91,20	91,20	115,57	141,19	64,97	80,08
Edukacja	18,79	37,58	93,29	166,25	221,97	369,43	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	147,74	181,73	234,51	239,57	292,36	350,20	126,17	170,60
Odzież i obuwie	56,62	113,23	163,96	164,39	215,12	266,27	43,99	87,98
Ochrona zdrowia	44,21	84,04	114,23	115,63	145,82	177,42	86,25	168,10
Higiena osobista	38,63	75,14	89,44	108,23	123,09	156,30	30,36	58,60
Transport i łączność	95,43	167,41	474,77	488,18	488,18	501,60	110,37	188,37
Pozostałe wydatki	90,19	131,52	171,08	182,17	185,25	183,08	88,50	130,18
Razem	1 217,59	2 010,36	3 022,34	3 218,35	3 890,21	4 760,08	1 194,75	1 989,83
- na 1 osobę	1 217,59	1 005,18	1 007,45	1 072,78	972,55	952,02	1 194,75	994,91

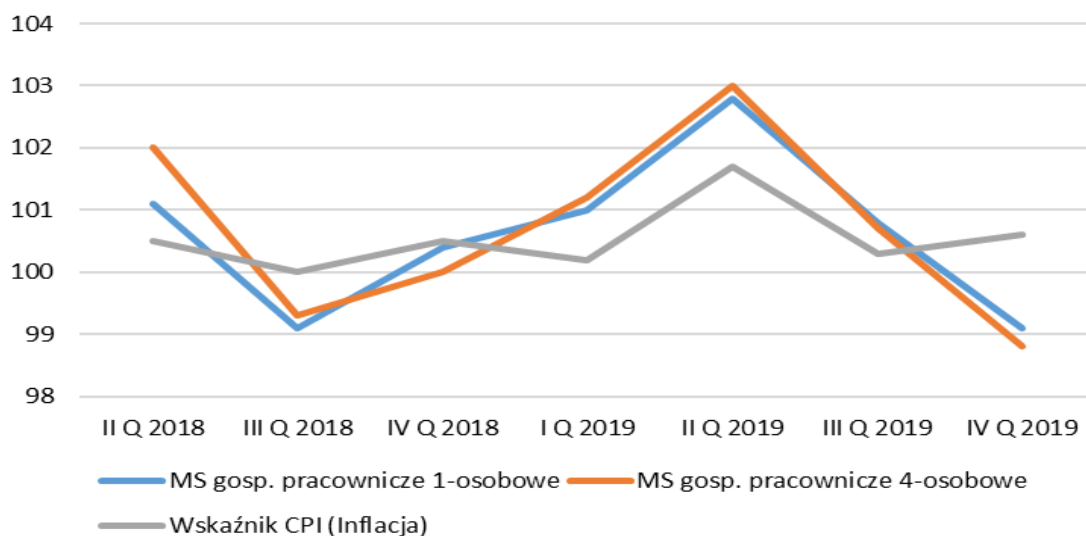
Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Minimum socjalne dla osoby samotnej w wieku produkcyjnym oszacowano na 1 218 zł. Dla samotnego emeryta minimum to wyniosło 1 195 zł. W rodzinach z dziećmi najwyższą wartość minimum socjalnego na osobę w gospodarstwie oszacowano dla gospodarstwa z dzieckiem starszym (1 073 zł), a najniższą w rodzinie z trójką dzieci (952 zł).

W porównaniu z poprzednim badaniem, przy inflacji w skali +0,6% wartości koszyków spadły od -0,9% (w gospodarstwie 1-osobowym) do -1,3% (w rodzinie z dzieckiem młodszym). Podobnej wielkości spadek odnotowano w III kwartale w 2018 r. (Wykres 1).

Wykres 1. Dynamika minimum socjalnego (II kwartał 2018 r. – IV kwartał 2019) na tle wskaźnika inflacji

Wykres 2. Dynamika minimum socjalnego w IV kwartale 2019 r. na tle wskaźnika inflacji (III kwartał=100)

Źródło: Opracowanie własne. Symbole: GD – Gospodarstwo domowe, GD prac. – pracownicze gospodarstwo domowe. Uwaga: w badanym okresie wskaźnik CPI dla transportu wyniósł 98,5, a dla łączności 99,9.

Obniżenie wartości minimum socjalnego w relacji do poprzedniego badania wywołane było głównie obniżką cen żywności (por. Wykres 2). Najbardziej spadły ceny warzyw (od 11,4% do 12,8% zależnie od typu gospodarstwa). Spadek był silny także w przypadku owoców (o 1,7%) czy produktów mlecznych ujętych w koszyku (od 4,2 do 4,6%).

W porównaniu do poprzedniego badania, wydatki na utrzymanie mieszkania i nośniki energii w gospodarstwach bez dzieci lekko spadły (w pozostałych typach nieco wzrosły). Niższa dynamika wydatków na mieszkanie częściowo wynikała z koniecznych korekt technicznych. Wartość wyposażenia mieszkania najbardziej wzrosła w gospodarstwach 1-osobowych (+1%), przy braku inflacji w tej grupie wydatków. W czwartym kwartale 2019 r. najbardziej wzrosły koszykowe wydatki na edukację (1,3% w rodzinie z dwójką dzieci, 4,5% w rodzinach bez dzieci) przy wskaźniku CPI w skali +2,9%. Wycena odzieży i obuwia nie rosła tak szybko jak wskazują na to wskaźniki CPI dla tej grupy wydatków.

Tabela 2. Struktura minimum socjalnego (IV kwartał 2019 r., w %)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	24,8	30,1	27,9	28,4	29,6	30,7	23,9	28,7
Mieszkanie:	34,8	30,6	27,7	26,1	27,4	27,2	35,4	30,9
- użytkowanie i energia	29,4	26,6	24,7	23,2	24,4	24,2	30,0	26,9
- wyposażenie	5,3	4,0	3,0	2,8	3,0	3,0	5,4	4,0
Edukacja	1,5	1,9	3,1	5,2	5,7	7,8	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	12,1	9,0	7,8	7,4	7,5	7,4	10,6	8,6
Odzież i obuwie	4,6	5,6	5,4	5,1	5,5	5,6	3,7	4,4
Ochrona zdrowia	3,6	4,2	3,8	3,6	3,7	3,7	7,2	8,4
Higiena osobista	3,2	3,7	3,0	3,4	3,2	3,3	2,5	2,9
Transport i łączność	7,8	8,3	15,7	15,2	12,5	10,5	9,2	9,5
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

Opracował: dr Piotr Kurowski

Literatura:

Deniszczuk L., Kurowski P., Styrz M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, IPiSS, Warszawa.

Golinowska S. (2018), *O polskiej biedzie w latach 1990-2015, Definicje, miary, wyniki*, WN Scholar, Warszawa.

Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.

Kurowski P. (2019), *Rola progów minimalnej konsumpcji w polityce społecznej w Polsce*, Polityka Społeczna 4/2019, s. 43-48.